

NIEUWSBRIEF ENERGIERECHT EN ENERGIETRANSITIE

Datum: 9 januari 2023

Dit is de nieuwsbrief van november – december 2022 van het sectorteam Energie. In deze nieuwsbrief vindt u de meest relevante wetgeving en jurisprudentie van de afgelopen periode.

Wet- en regelgeving

1. Op 28 december 2022 is de [Wet tijdelijke solidariteitsbijdrage](#) in werking getreden. Middels deze wet zal over de overwinsten die olie- en gasproducenten als gevolg van de hoge energieprijzen in 2022 hebben gemaakt een heffing van 33% moeten worden betaald. De heffing zal naar verwachting ongeveer 3,2 miljard euro opbrengen, wat gelijk staat aan het bedrag dat in november en december is uitgekeerd aan huishoudens als compensatie voor de hogere prijzen.
2. Het prijsplafond zoals dat vanaf 1 januari geldt, is niet geschikt voor toepassing bij blokverwarming. In Nederland worden 700.000 huishoudens via een blokaansluiting aangesloten op warmte, elektriciteit en/of gas. Op 16 december 2022 heeft Minister voor Klimaat en Energie, Rob Jetten, in een [kamerbrief](#) de eerste contouren geschetst hoe gebruikers van blokverwarming toch gecompenseerd kunnen worden voor de huidige hoge energiekosten. In de 'Regeling tijdelijke tegemoetkoming blokaansluiting' wordt aangegeven dat compensatie aangevraagd kan worden door de partij die verantwoordelijk is voor de doorlevering van de energie. In de praktijk zullen dit verhuurders, VVE's en zorginstellingen zijn.
3. Op 18 december 2022 hebben de Raad en het Europees Parlement een voorlopig politiek [akkoord](#) bereikt over de hervorming van het Europese Emissie Handelssysteem (ETS). Deze hervorming is onderdeel van het Europese Fit for 55 pakket: een pakket van maatregelen om tot minstens 55% reductie van broeikasgassen te komen in 2030 en klimaatneutraliteit te bereiken voor 2050. De belangrijkste hervormingen van dit ETS pakket betreffen het verhogen van het reductie target binnen het ETS voor 2030 van 43% naar 62% reductie in 2030 ten opzichte van 2005. Dit betekent dat er tot 2030 elk jaar minder rechten worden uitgegeven. Ook wordt in de komende jaren het maritiem transport, dat voorheen niet onder het ETS viel, wel onder de reikwijdte van dit systeem gebracht. Daarnaast komt er een nieuw, apart ETS voor de gebouwde omgeving, het wegtransport en fossiele brandstoffen. Om energiearmoede tegen te gaan, komt er verder een sociaal klimaatfonds.
4. Een week eerder, op 13 december 2022, is tussen de verschillende Europese instanties een vergelijkbaar [akkoord](#) gesloten over de beprijzing van CO2 die in het buitenland wordt uitgestoten bij de productie van goederen die naar de EU worden geëxporteerd. Op deze manier moet worden voorkomen dat het betalen van CO2-rechten wordt vermeden door de productie van goederen buiten Europa te plaatsen. Het nieuwe mechanisme zal het Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) heten en wordt onderdeel van de Europese Green Deal. Opvallend is dat in het oorspronkelijke voorstel het CBAM zou gelden voor vijf sectoren (aluminium, staal, cement, kunstmest en elektriciteit), maar dat bij de onderhandelingen het mechanisme ook is uitgebreid naar de waterstofindustrie. In sommige gevallen zullen ook indirecte emissies onder het mechanisme vallen.
5. In Utrecht gaat de wijk Overvecht-Noord gedwongen van het gas af. Op 1 december 2022 heeft de gemeenteraad [ingestemd](#) met het voorstel van het college om 320 woningen gedwongen van het gas te halen. De 320 woningen die vanaf 1 januari 2024 gedwongen van het gas af moeten zijn, gebruikten dit gas enkel om te koken. De verwarming liep al zonder gas via de stadsverwarming.

Jurisprudentie

1. Op 29 december 2022 is bekend geworden dat Exxonmobil de Europese Unie aanklaagt vanwege de Europese 'windfall tax', een voorgestelde heffing op overwinsten van olie- en gasbedrijven. In september zijn de Europese ministers voor energie het eens geworden over een voorstel voor een verordening voor dergelijke heffingen. Volgens Exxonmobil heeft de Unie echter niet de bevoegdheid

om dergelijke belastingen te heffen en is een solidariteitsheffing verder contraproductief en zullen de heffingen op lange termijn het concurrentievermogen van de Europese industrie schaden.

2. De Autoriteit Consument en Markt heeft op 23 november 2022 in haar [besluit](#) de bezwaren van Energie-Nederland (de Branchevereniging voor energiebedrijven) tegen de neutraliteitsheffing ongegrond verklaard. In deze zaak is het van belang dat gasnetbeheerder Gasunie Transport Services (GTS) een wettelijk verbod heeft om winst of verlies te maken op haar balanceringsactiviteiten en daarom kosten of baten moet doorberekenen aan haar afnemers. In 2021 betekende dit echter een hoge kostenpost voor de afnemers. Centraal punt hierbij is dat het grootste deel van de kosten, die bij deze neutraliteitsheffing in rekening werden gebracht, veroorzaakt werd door een malafide afnemer waarbij het GTS niet is gelukt de kosten op deze afnemer te verhalen. Energie-Nederland is van mening dat GTS meer had kunnen doen om deze kosten ten tijde van het incident beperkter te houden. Volgens Energie-Nederland had GTS in ieder geval een deel van de kosten om die reden zelf moeten dragen. Het ACM heeft deze bezwaren ongegrond verklaard en oordeelt dat GTS naar behoren heeft gehandeld.
3. Op 30 november 2022 heeft Rechtbank Den Haag uitspraak gedaan ([ECLI:NL:RBDHA:2022:12628](#)) in de zaak tussen RWE en Uniper enerzijds en de Staat anderzijds. De zaak betrof door RWE en Uniper gevorderde schadevergoeding wegens het verbod op het gebruik van kolen bij elektriciteitsproductie per 2030. Volgens RWE en Uniper vormt de wet op grond waarvan het stoken op kolen verboden wordt, een onrechtmatige inbreuk op hun eigendomsrecht. De rechter gaat hier echter niet in mee en oordeelt in het voordeel van de Staat. Volgens de rechter vormt de wet inderdaad een inbreuk op het eigendomsrecht van de energiebedrijven, maar is deze inbreuk rechtmatig. De maatregelen die de Staat met de wet heeft genomen om de CO2-uitstoot terug te dringen zijn proportioneel. De belangen van de eigenaren zijn daarbij voldoende in aanmerking genomen.
4. De Nederlandse Staat heeft op 16 november 2022 in een [arrest](#) van het Europese Hof van Justitie gelijk gekregen in een zaak tegen de Europese Commissie. In deze rechtszaak stond centraal of het compenseren van kolencentrales die gedwongen moeten sluiten kwalificeert als staatssteun. De Staat compenseert Vattenfall voor de verplichte sluiting van een energiecentrale en moest voor deze compensatie goedkeuring vragen in Brussel. Voor Nederland was hierbij, met het oog op toekomstige sluitingen van energiecentrales, van belang of er bij dergelijke compensatie sprake is van staatssteun. De Europese Commissie gaf echter geen uitsluitsel en zei slechts dat de compensatie 'verenigbaar is met de interne markt'. De Staat ging hiertegen in beroep bij het Europese Hof van Justitie die nu geoordeeld heeft dat de Commissie het rechtszekerheidsbeginsel heeft geschonden door zich niet uit spreken over de vraag of de betrokken maatregel als staatssteun moet worden aangemerkt. De Commissie moet deze vraag dus alsnog beantwoorden.
5. Op 10 november 2022 heeft de Rechtbank Rotterdam geoordeeld ([ECLI:NL:RBROT:2022:9563](#)) dat het Kadaster gratis applicaties mag aanbieden waarmee inzichtelijk wordt gemaakt waar kabels en leidingen onder de grond liggen. Verschillende serviceproviders die tegen betaling vergelijkbare diensten leveren zagen hierin concurrentievervalsing en hadden de ACM verzocht handhavend op te treden tegen het Kadaster. De serviceproviders stelden zich op het standpunt dat het Kadaster integrale kosten moest doorberekenen aan de gebruikers, wat in de praktijk zou betekenen dat het Kadaster betaling zou moeten gaan vragen voor het gebruik van haar diensten. Het ACM weigerde handhavend op te treden omdat volgens de ACM dit een publieke taak van het Kadaster betreft, waardoor er geen sprake was van een overtreding. De rechter is het eens met de ACM en het Kadaster en verklaart het beroep van de serviceproviders ongegrond. Het Kadaster mag de applicaties blijven aanbieden.

Dit is een nieuwsbrief van het sectorteam Energie.

Voor meer informatie:

Monique Rus
+31 30 25 95 521
moniquerus@vbk.nl